

هەریمی کوردستان – عێراق

کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەلبژاردن و پارسایی

ئەنجومەنی کۆمسیاران

پاڵپشت بەپرگە (دووەمی) ماددە (١٦) لە یاسای کۆمسیۆنی بالای سەربەخۆی هەلبژاردن و پارسایی ژمارە (٤) لە ٢٠١٤، بڕیارماندا ئەم پەڕەووی لای خوارەووە دەربکەین.

پەڕەووی ژمارە (٢) سالی ٢٠١٥

پەڕەووی ناوخوای کارگێڕی هەلبژاردن

ماددە یەکەم

یەکەم: کارگێڕی هەلبژاردنەلایەن کۆمسیاریکەووە سەرۆکیەتی دەکریت، کە لە یەکەم مەین کۆبوونەووەدا بەدەنگی ٣/٢ ی ئەندامان هەلبژێردریت.

دووەم: سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن دوو یاریدەدەری دەبیت بەپەلی بەرپۆوەبەری گشتیی و بەم شیوەیە:

١- یاریدەدەری سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن بۆ کاروباری هونەری، کە بە دوواداچوون بۆ کاروباری هونەری دەکات.

٢- یاریدەدەری سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن بۆ کاروباری کارگێڕی و دارایی کە بە دوواداچوون بۆ کاروباری کارگێڕی و دارایی دەکات.

سێیەم: لە کاتی ئامادەنەبوونی سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن، ئەنجومەن کۆمسیاریک رادەسپێریت بۆ شوێنگرتنەووی بە شیوەیەکی کاتی.

ماددە دووەم

ئەرکەکانی سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن

یەکەم: ئەرکەکانی سەرۆکی کارگێڕی هەلبژاردن ئەمانە:

١. بەرپرسیاریتی جێبەجێکردنی ئەو پەڕەو و پێنمایانە دەگریتە ئەستۆ، کە لە لایەن ئەنجومەنەووە دەردەچن.

٢. بەرپۆوەبردنی گشت ئەو چالاکیانە، کە مۆرکی پرۆسەگیری و جێبەجێکاری و رێکاریان هەیه بۆ بەرپۆوەچوونی هەلبژاردنەکان.

٣. بە دوواداچوونی کاروبارەکانی پیکهاته کارگێڕیەکانی سەر بە کارگێڕی هەلبژاردن.

۴. جيبەجیکردنى ياساکان (تشریعات) یه یوه نیدیارد به کارى کۆمسیۆنه وه.

دووم: ئەنجومەن بۆی ھەیه ئەم ئەرکانە بە کارگيرى ھەلبژاردنەکان بسپيریت:

۱- دامەزراندن و نوێکردنەوه و بژارکردنى تۆمارنامەى دەنگدەران بە ھەماھەنگىی لەگەڵ نوسینگەى پارێزگاگان.

۲- ریکخستن و تۆمارکردنى لیستەکانى قەوارە سیاسىەکان، ھەلبژاردنەکان، ھاوپەیمانییەکان و پالیئوراوان بە ھەبەستى بە شداریکردن لە ھەلبژاردنەکاندا.

۳- متمانەدان بە بریکارانى لیستەکانى ھەلبژاردن، چاودیوان، راگەیاندنکاران و ریکخراوەکانى کۆمەلگای مەدەنىی لەسەر ئاستى ناوخۆی و نیودەولەتى بۆ ھەلبژاردن و پاپرسی.

ماددەى سییەم

فەرمانگەکانى کارگيرى ھەلبژاردن

کارگيرى ھەلبژاردن لەم فەرمانگەنى خوارەوه پیکدیت و ھەر فەرمانگەىک لە لایەن فەرمانبەریکەوه بە پەلەى بەرپۆه بەرى گشتیى بەرپۆه دەبریت، کەلانى کەم ھەلگری بروانامەى بەرایى زانکۆ بییت.

۱- فەرمانگەى کارگيرى.

۲- فەرمانگەى دارایی.

۳- فەرمانگەى کردارەکان.

۴- فەرمانگەى پەيوەندیى و راگەیاندن.

۵- فەرمانگەى داتاگان.

۶- فەرمانگەکانى پارێزگاگان.

ماددەى چوارەم

بەشەکانى پەيوەست بە کارگيرى ھەلبژاردنەوه

ئەم بەشەکانە پەيوەستن بە کارگيرى ھەلبژاردنەوه:

یەكەم: بەشى کە مکردنەوه و گریبەستەکان

۱- بەشى کە مکردنەوه و گریبەستەکانلەم ھۆبانە پیکھاتوو:

أ. ھۆبەى ھاوردەو دا بینکردنى پیداو یستىەکان.

ب. ھۆبەى گریبەست و کە مکردنەوهکان.

۲- ﺑﻪﺷﻰ ﻛﻪﻣﻜﺮﺩﻧﻪﻭﻩ ﮔﺮﯨﺒﻪﺳﺘﻪﻛﺎﻥ ﺋﻪﻡ ﺋﻪﺭﻛﺎﻧﻪ ﻟﻪﺋﻪﺳﺘﯘ ﺩﻩﮔﺮﯨﺖ:

ﺍ. ﺋﺎﻣﺎﺩﻩﻛﺮﺩﻧﻰ ﺑﻪﻟﮕﻪﻧﺎﻣﻪﻱ ﻛﻪﻣﻜﺮﺩﻧﻪﻭﻩﻛﺎﻥ ﻭ ﺩﺍﺭﺷﺘﻦ ﻭ ﭘﺎﮔﻪﻳﺎﻧﺪﻧﯩﻴﺎﻥ ﺑﻪﺯﻣﺎﻧﻪﻛﺎﻧﻰ (ﻛﻮﺭﺩﯨﻴﻰ، ﻋﻪﺭﻩﺑﯩﻴﻰ، ﺋﯩﻨﮕﻠﯩﺰﯨﻴﻰ) ﻭ ﺑﻪﭘﯩﻲ ﺋﻪﻭ ﺋﻪﺩﮔﺎﺭﺍﻧﻪﻱ، ﻛﻪﻟﻪﻓﻪﺭﻣﺎﻧﮕﻪﻱ ﺗﺎﻳﺒﻪﺗﻤﻪﻧﺪ ﺑﻪﻭ ﻛﺎﺭﻩﻭﻩ ﺩﯨﺎﺭﻱ ﻛﺮﺍﻭﻥ.

ﺑ. ﺋﺎﻣﺎﺩﻩﻛﺮﺩﻧﻰ ﮔﺮﯨﺒﻪﺳﺘ ﻭ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﻰ ﺟﯧﺒﻪﺟﯩﻜﺮﺩﻧﻰ ﻟﻪﮔﻪﻝ ﻻﻳﻪﻧﻰ ﺩﻭﻭﻩﻡ.
ﺟ. ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﺒﯘ ﺷﯩﯟﺍﺯﻱ ﺧﻪﺭﺟﻜﺮﺩﻧﻰ ﺷﺎﻳﺴﺘﻪﻳﯩﻴﻪ ﺩﺍﺭﺍﻳﯩﻴﻪﻛﺎﻥ ﺑﻪﭘﯩﻲ ﮔﺮﯨﺒﻪﺳﺘﻪﻛﺎﻥ.

ﺩﻭﻭﻩﻡ: ﺑﻪﺷﻰ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﻭ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻥ

۱- ﺑﻪﺷﻰ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﻭ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﻠﻪﻡ ﻫﯘﺑﺎﻧﻪ ﭘﯧﻜﺪﯨﺖ:

ﺍ. ﻫﯘﺑﻪﻱ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﺩﺍﺭﺍﻳﻰ ﻧﻮﺳﯩﻨﮕﻪﻱ ﻫﻪﺭﯨﻢ.
ﺑ. ﻫﯘﺑﻪﻱ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﺩﺍﺭﺍﻳﻰ ﭘﺎﺭﯨﺰﮔﺎﻛﺎﻥ.
ﺟ. ﻫﯘﺑﻪﻱ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻥ ﻭ ﻫﻪﻟﺴﻪﻧﮕﺎﻧﺪﻥ.

۲- ﺑﻪﺷﻰ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﻭ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﻨﻪﻡ ﺋﻪﺭﻛﺎﻧﻪ ﻟﻪﺋﻪﺳﺘﯘﺩﻩﮔﺮﯨﺖ.

۱- ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﭼﺎﻻﻛﯩﻴﻪ ﺩﺍﺭﺍﻳﯩﻴﻪﻛﺎﻧﻰ ﻧﻮﺳﯩﻨﮕﻪﻱ ﻫﻪﺭﯨﻢ ﻭ ﭘﺎﺭﯨﺰﮔﺎﻛﺎﻥ.
۲- ﻫﻪﺭ ﺋﻪﺭﻛﯩﻜﻰ ﺗﺮﻱ ﺗﺎﻳﺒﻪﺕ ﺑﻪ ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﺩﺍﺭﺍﻳﻰ، ﻛﻪ ﺋﺎﺭﺍﺳﺘﻪﻳﺪﻩﻛﺮﯨﺖ.
۳- ﻭﺭﺩﯨﺒﯩﻨﯩﻴﻰ ﻭ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﻰ ﺭﺍﭘﯘﺭﺗﻪ ﺟﯩﺎﺟﯩﺎﻛﺎﻥ، ﻛﻪ ﺋﺎﺭﺍﺳﺘﻪﻳﺪﻩﻛﺮﯨﺖ.
۴- ﻛﯚﻛﺮﺩﻧﻪﻭﻩﻱ ﺭﺍﭘﯘﺭﺗﻪ ﺳﻪﺭﻩﺗﺎﻳﯩﻴﻪﻛﺎﻧﻰ، ﻛﻪﻟﻪﻻﻳﻪﻥ ﻧﻮﺳﯩﻨﮕﻪﻱ ﻫﻪﺭﯨﻢ ﻭ ﭘﺎﺭﯨﺰﮔﺎﻛﺎﻧﻪﻭﻩ ﭘﯧﺸﻜﻪﺷﻰ ﺩﻩﻛﺮﯨﺖ.

۵- ﭘﯧﺸﻜﻪﺷﻜﺮﺩﻧﻰ ﺭﺍﭘﯘﺭﺗﻰ ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻥ ﺳﻪﺑﺎﺭﻩﺕ ﺑﻪﭘﯩﻴﯘﺳﺘﯩﻴﻪﻛﺎﻧﻰ ﻧﻮﺳﯩﻨﮕﻪﻛﺎﻧﻰ ﻫﻪﻟﺒﯩﺰﺍﺭﺩﻥ ﻭ ﻛﺎﺭﻱ ﻟﯧﺰﻧﻪ ﭘﯧﻜﻪﺗﻮﻭﻩﻛﺎﻧﻰ ﻧﻮﺳﯩﻨﮕﻪﻱ ﻫﻪﺭﯨﻢ.

۶- ﺑﻪﺩﻭﺍﺩﺍﭼﻮﻭﻧﻰ ﺟﯧﺒﻪﺟﯩﻜﺮﺩﻧﻰ ﺑﺮﯨﺎﺭﻩﻛﺎﻧﻰ ﺋﻪﻧﺠﻮﻣﻪﻥ، ﻛﻪ ﺗﺎﻳﺒﻪﺗﻨ ﺑﻪﻛﺎﺭﮔﯩﭙﺮﻱ ﻫﻪﻟﺒﯩﺰﺍﺭﺩﻥ.

۷- ﻫﻪﻟﺴﻪﻧﮕﺎﻧﺪﻧﻰ ﻛﺎﺭﻱ ﻓﻪﺭﻣﺎﻧﺒﻪﺭﺍﻧﻰ ﻛﺎﺭﮔﯩﭙﺮﻱ ﻫﻪﻟﺒﯩﺰﺍﺭﺩﻥ ﻭ ﺭﺍﺩﻩﻱ ﭘﻪﻳﻮﻩﺳﺘﺒﻮﻧﯩﻴﺎﻥ ﺑﻪﻛﺎﺭﻩﻛﺎﻧﯩﻴﺎﻧﻪﻭﻩ، ﺑﻪﻭ ﺷﯩﯟﻩﻳﻪﻱ ﻛﻪﻟﯩﻴﺎﻥ ﺩﺍﻭﺍﻛﺮﺍﻭﻩ.

ﺳﯧﻴﻪﻡ: ﺑﻪﺷﻰ ﺋﺎﺳﺎﻳﺶ

۱- ﺑﻪﺷﻰ ﺋﺎﺳﺎﻳﺶﻟﻪﻡ ﻫﯘﺑﺎﻧﻪ ﭘﯧﻜﺪﯨﺖ:

ﺍ. ﺋﺎﺳﺎﻳﺶ ﻭ ﻧﺎﺳﻨﺎﻣﻪﻛﺎﻥ.
ﺑ. ﭘﯧﺸﻮﺍﺯﻱ.

۲- بەشى ئاسايشنەم ئەركانە لەئەستۆدەگىت:

- أ. دابىنکردنى ئاسايش بۇ فەرمانبەران لەسەرجم نوسىنگەكانى كۆمىسيۇندا.
- ب. دابىنکردنى ئاسايش بۇ سەرجم بالەخانەكانى نوسىنگەكانى پەيوەست بەكارى كۆمىسيۇنەو.
- ج. دەرکردنى ناسنامەى تايبەت بەفەرمانبەران.
- د. ياورىي وەفدو ميوانان و دابىنکردنى ئاسايش بۇ كۆرۈ كۆبونەو و كۇنفرانسەكانى كۆمىسيۇن.

چوارەم: بەشى ياسايى

۱- بەشى ياسايى لەم ھۆبانە يىكدىت:

- أ. ھۆبەى داواكان و بەدواداچوون.
- ب. ھۆبەى راويژکردن.
- ج. ھۆبەى ليكۆلینەوكان.

۲- بەشى ياسايى ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگىت:

- أ. بەدواداچوونى ياسا و رىكار و رىنمايىەكانى، پەيوەست بەكارى كۆمىسيۇن.
- ب. نوینەرايەتيکردنى كۆمىسيۇن لەبەردەم دادگادا، پاش راسپاردنى لەلايەن سەرۆكى ئەنجومەنەو.
- ج. پيشكەشکردنى پيشنيازو بيروپراو سەرنج و راويژى ياسايى لەو بابەتانەدا، كەروبەرووى دەكرىتەو.
- د. بەشداريکردن لەليژنەكانى ليكۆلینەو.
- ه. راستاندنى گرىبەست و لەخوگرتن (كفاله) تەكان بەپيى ياسا.
- و. ھەماھەنگى لەگەلبەشى ياسايى فەرمانگەى پارىزگاكان.

ماددەى پىنچەم

فەرمانگەى كارگىپرى

فەرمانگەى كارگىپرى: لەم بەشانە يىكدىت:

يەكەم: بەشى بەرپۆەبردنى سامانى مروىي

۱- بەشى بەرپۆەبردنى سامانى مروىيلەم ھۆبانە يىكدىت:

- أ. ھۆبەى كاروبارى فەرمانبەران.

ب. ھۆبەى خانەنشىنىيى .

ج. ھۆبەى پلانى كارگىپرى و سامانى مرۆيى .

د. ھۆبەى پۇستى ئەلەكترۇنىيى .

ھ. ھۆبەى ھاتوو دەرچوو .

و. ھۆبەى دۇسىيەى كەسىپتى .

۲- بەشى بەرپۇبەردنى سامانى مرۆيى ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگرىت:

أ. پىشكەشكەردنى راپۇرت سەبارەت بەپلانى سامانى مرۆيى و جموجول و چالاكىي و پىويستىيى كۆمىسيۇن بەكەسى دىارىكارا و بۇ پۇستە بەتالەكان .

ب. نامادەكردن و دەركدنى نوسراوى ناوخۇيى و دەرەكىي و ئەرشىفكردنيان .

ج. بەدواداچوونى كارە كارگىپرىيەكان و رىكخستن و نوپكردەنەوى تۇمارو دۇسىيەى كارمەندانى كۆمىسيۇن و ئەرشىفكردنيان .

د. بەدواداچوونى پۇستى خولاو تايبەت بەفەرمانگەو يەكە كارگىپرىيەكانى كۆمىسيۇن .

ھ. بەجىھىپىنانى رىكارە ياساييەكانى، پەيوەستن بەخانەنشىنىيى فەرمانبەران .

و. بەرزكردنەوى پلەو سەرەمووچە بەپىيى ياسا و رىنمايەكان .

دووم: بەشى بنيادنانى توانا مرۆيىيەكان

۱- بەشى بنيادنانى توانا مرۆيىيەكانلەم ھۆبانە پىكدىت:

أ. ھۆبەى ھۇشيارى ھەلﺑﺰاردن .

ب. ھۆبەى راھىنان و گەشەپىدان .

۲- بەشى بنيادنانى توانا مرۆيىيەكان ئەم ئەركانە لەئەستۇ دەگرىت:

أ. دانانى پلانى گەشەپىدانى فەرمانبەرانى كۆمىسيۇن و پەرەدان بەتوانا و لىھاتنەكانى تايبەت بەپرۇسەى ھەلﺑﺰاردنن بەشىيەكى كارىگەر .

ب. دۇزىنەوى پرۇگرامى گەشەپىدانى بوارى ھەلﺑﺰاردن بۇ پىشكەشكەشكردنى بەبەشەكانى كۆمىسيۇن، كەپەيوەستن بەپرۇسەى ھەلﺑﺰاردنەو .

ج. سەرپەرشتىكردنى پرۇگرامە تايبەتمەندەكانى راھىنان لەبوارى ھەلﺑﺰاردندا .

د. بەدواداچوون و سەرپەرشتىكردنى پەخشكردنى ھۇشيارى ھەلﺑﺰاردن .

ھ. رىكخستنى بنكەى زانىارى تايبەت بەچالاكىيەكانى راھىنانى فەرمانبەرانى كۆمىسيۇن .

و. جىبەجىكردنى پرۇگرامى راھىنان بۇ فەرمانبەرانى كۆمىسيۇن لەبوارى كارگىپرىيى و ھونەرىيدا .

- ن. كىردنەھى كەنالى پەيوەندى لەگەل سەنتەرەكانى تويژىنەھە بۇ سودەرگرتن لەزانىارىيەكانىيان.
- ح. ھەماھەنگى بۇ ئامادەكىردنى خولى ناوخۇيى و نىودەولەتتىي تايبەت بەكۆمىسيۇن.
- گ. ئامادەكىردنى كادرى تايبەتمەندى كۆمىسيۇن بۇ جىبەجىكىردنى پروگرامى راھىنانى نىودەولەتتىي.
- ى. بەپىوەبىردنى پروگرامى راھىنانى نىودەولەتتىي بۇ لىيھاتويە گىشتىيەكان و تواناكانى ھەلبىزاردن.
- ك. ھاوكارى و ھەماھەنگى لەگەل رىكخراوو دەزگاو زانكۆكانى جىھاندا، بەتايبەت ئەوانەى گىرنگىي بەبوارى ھەلبىزاردن دەدەن، بەمەبەستى جىبەجىكىردنى پروگرامى نىودەولەتتىي و ھاوكارىكىردنى ھەلبىزاردن.

سىيەم: بەشى بەپىوەبىردنى كۆگاكان

۱- بەشى بەپىوەبىردنى كۆگاكانلەم ھۆبانە پىكىدئىت:

أ. ھۆبەى كەرەستەى فەرمانگەيى.

ب. ھۆبەى كەرەستەكانى ھەلبىزاردن.

۲- بەشى بەپىوەبىردنى كۆگاكان ئەم ئەركانە لەئەستۇ دەگىرئىت:

أ. پىشكىنى كەلوپەلە ھەرگىراوھەكان، بەمەبەستى داخلىكىردنىيان لە كۆگادا و دلنىابوو لەھەى كەھاوشىيەھى ئەھەيە كەداواكراوھە، لەگەل دىارىكىردنى بەسەرچووھەكان و ئەوانەى ھاوشىيەھى داواكراوھەكان نىين.

ب. ھەرگىرتنى ئەو كەلوپەلانەى، كەپىشكىنىيان بۇ كراوھە ھەلگىرتنى كۆگايىيان بۇ دەكات.

ج. ئامادەكىردنى تۆمارى ھاتوو و دەرچوو بەشىيەھەكى ياسايى بۇ ئەو كەلوپەلانەى لەكۆگادان و سەرفكىردنىيان بەپىي پىويست.

چوارەم: بەشى خىزمەتگوزارىي و گواستەھە

۱- بەشى خىزمەتگوزارىي و گواستەھەلەم ھۆبانە پىكىدئىت:

أ. ھۆبەى چاككىردن و نۆژەنكىردنەھە.

ب. ھۆبەى كارگوزارى.

ج. ھۆبەى گواستەھە.

۲- بەشى خىزمەتگوزارىي و گواستەھە ئەم ئەركانە لەئەستۇ دەگىرئىت:

۱- دايبىنكىردنى خىزمەتگوزارىي بۇ نوسىنگەكانى سەربەئەنجومەن و كارگىپى ھەلبىزاردن.

۲- پاكىردنەھە چاككىردنەھەى ئامىپەرەكانى نوسىنگەكانى، سەربەئەنجومەن و كارگىپى ھەلبىزاردن.

۳- بەرپۆەبىردن و رېكخستنى كارى ئۆتۆمبىلەكانى، سەربەئەنجومەن و كارگىپرى ھەلبىزاردن و چاكىردنەوھيان.

۴- گواستىنەوھى فەرمانبەران و كەلوپەل و پىويستىيەكانى كۆمىسيۇن لەنيوان فەرمانگەو پارىزگاۋ كۆگاكاندا، بەھەماھەنگى لەگەل بەرپۆەبەرايەتى و بەشە پەيوەندىدارەكاندا.

پىنچەم: بەشى تەكنەلۇژىيائى زانىيارىيى و وەرگىپران

۱- بەشى تەكنەلۇژىيائى زانىيارىيى و وەرگىپران لەم ھۆبانە پىكىدئىت:

أ. ھۆبەي تەكنەلۇژىيائى زانىيارىيى.

ب. ھۆبەي وەرگىپران.

۲- بەشى تەكنەلۇژىيائى زانىيارىيى و وەرگىپران ئەم ئەركانە لەئەستۇ دەگرئىت:

أ. دابىنكىردنى تۆپى ئەنتەرنىت و زانىيارىيى لەنيوان كۆمىسيۇن و ئۇفيسەكانى تىرى، سەر بەئەنجومەن و كارگىپرى ھەلبىزاردن.

ب. دابىنكىردنى خىزمەتگوزارىيى و ھاوكارىيى بەكارھىنەرانى كۆمپىيوتەرو بەدواداچوون و چاكىردنەوھى ئامىرە ئەلەكترونىيەكان و تۆپەكانى پەيوەندىكىردنى نيوان نوسىنگەكانى كۆمىسيۇن.

ج. سەرپەرشتىكىردنى ئامىرەكانى كۆمپىيوتەرو چاپكەرو لەبەرگەرەوھو كامىراۋ لاپتۇپ و ئامىرەكانى ھاوشىۋەيان.

د. وەرگىپرانى خىراۋ راستەوخۇ.

ه. وەرگىپرانى نوسىنەكى.

ماددەي شەشەم

فەرمانگەي دارايى

فەرمانگەي دارايى: لەم بەشانە پىكىدئىت:

يەكەم: بەشى موچە

۱- بەشى موچە لەم ھۆبانە پىك دئىت:

أ. ھۆبەي موچەي نوسىنگەي ھەرىم.

ب. ھۆبەي موچەي نوسىنگەي پارىزگاكان.

۲- بەشى موچە ئەم ئەركانە لەخۇ دەگرئىت:

- أ. دابەشكردىنى موچەو كرى و پاداشت.
- ب. رېكخستنى تۆمارى تايبەت بەموچەو پاراستنىيان.

دووم: بودجه

۱- بودجه لەم ھۆبانە پىكدىت:

- أ. ھۆبەى بودجەو تەرخانكردن.
- ب. ھۆبەى پىشینهو تۆمارەكان.
- ج. ھۆبەى پروژەى وەبەرھىنان.

۲- بەشى بودجه ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگرىت:

- أ. ئامادەكردىنى بودجەى خەملىنراو بۇ سالى دارايى، پاش كۆكردنەوھى داتاو زانىيارى لەسەرجم نوسىنگەكانى كۆمىسيۇن و رېكخستنى و دانانى بەو شىوہىيەى، كەلەدەرخستەى بودجەدا داواكراوہ.
- ب. جىبەجىكردىنى رېنمايىيەكانى بودجەى ھەرىم.
- ج. دانانى تۆمارى ژمىريارى و داخلكردىنى سەرجم شىكارىيە دەرچووەكانى تۆمارە لاوہكىيەكانى تر.
- د. ئامادەكردىنى بودجەى مانگانەو پىداچونەوہو ھاوتاكردنى.
- ه. بەدواداچوونى تەرخانكراوہ دارايىيەكان و ھەر گۆرانكارىيەك، كە تىيدا پرودەدات.

سىيەم: بەشى ژمىريارى

۱- بەشى ژمىريارى لەم ھۆبانە پىكدىت:

- أ. ھۆبەى نوسىنگەى ھەرىم.
- ب. ھۆبەى نوسىنگەى پارىزگاكان.

۲- بەشى ژمىريارى ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگرىت:

- أ. ئامادەكردىنى رەشنووسى بودجەى ئاسايى بەھاوبەشىيى لەگەل فەرمانگە پەيوەندىدارەكاندا بۇ ئامادەكردىنى بودجەى تايبەت بەچالاكىيەكانى ھەلبىزاردنى سەرجم نوسىنگەكانى ھەلبىزاردن.
- ب. جىبەجىكردىنى بودجەى ئاسايى يان ھەلبىزاردن بەشىوہىيەك ئاسانكارى بۇ لايەنى دارايى و ژمىريارى و رېكخستنى نوسىنگەكانى ھەلبىزاردن بكات.
- ج. سەرپەرشتىكردىنى راستەوخۇي تۆمارى لەئەستۆ بوون و شىكردنەوھى تىچوونە كۆتايىيەكانى سەرجم نوسىنگەكانى ھەلبىزاردن.

ماددەى ھەوتەم

فەرمانگەى كردارەكان

فەرمانگەى كردارەكان: لەم بەشانە پىك دىت:

يەكەم: پىكارەكان و پراھىنان

۱- پىكارەكان و پراھىنان لەم ھۆبانە پىك دىت:

أ. ھۆبەى پىكارەكان و بەدواداچوون.

ب. ھۆبەى پراھىنان.

۲- بەشى پىكارەكان و پراھىنان ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگرىت:

أ. نامادەكردنى پىكارە جۇراوجۆرەكانى، پەيوەستەن بە پىرۆسەى ھەلبىزاردنەو.

ب. نامادەكردن و جىبەجىپكردنى پىرۆگرامەكانى پراھىنان.

ج. نامادەكردنى فۆرمى تايبەت بەپىرۆسەى ھەلبىزاردن.

د. پراھىنانى پراھىنەرانى نوسىنگەى ھەرىم و نوسىنگەى ھەلبىزاردنى پارىزگاكان و كارمەندانى

گرىبەست، بەھەماھەنگىيە لەگەل بەشى تۈانا مەروپىيەكانى فەرمانگەى كارگىپرىدا.

ه. بەدواداچوونى پراھىنانى فەرمانبەرانى ناوھەندى تۆماركردن.

دووم: بەشى ھەماھەنگىيە و ھاوكارىيە مەيدانىيە

۱- بەشى ھەماھەنگىيە و ھاوكارىيە مەيدانىيە لەم ھۆبانە پىك دىت:

أ. ھۆبەى ھەماھەنگىيە و ھاوكارىيە مەيدانىيە.

ب. ھۆبەى ھەماھەنگىيە ئاسايش.

۲- بەشى ھەماھەنگىيە و ھاوكارىيە مەيدانىيە ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگرىت:

أ. ھەماھەنگىيەكردن لەگەل سەرجم بەشەكانى ئاسايشدا بۇ داينكردنى ئاسايشى پىيوست بۇ

نوسىنگەى پارىزگاكان و ناوھەندەكانى تۆمارو دەنگدان و ھەر ناوھەندىكى تىرى پەيوەست بەكارى

كۆمىسيۇنەو.

ب. بەدواداچوونى جىبەجىپكردنى پلانى ئاسايشىيە تايبەت بەپىرۆسەكانى ھەلبىزاردن.

ج. ھەرگرتنى راپورتى رۆزانە، ھەفتانەو مانگانە لەنوسىنگەى پارىزگاكان بۇ گرتنەبەرى رىوشوئىنى

ئاسايشىيە پىيوست.

د. ھەماھەنگىي مەيدانى لەپۇرسەى تۇمارى دەنگدەران و دەنگدان لەپىي ناردن و ھەرگرتنەوھ و ئامادەكردنى راپۇرتى تايبەت بەپۇرسەكانى ھەئبۇاردن و چۇنىەتى دابەشبوونى جوگرافى ناوئدەكانى دەنگدان.

ھ. ديارىكردنى پىشىنە پىويستەكان بۇ ئامادەسازى ناوئدەكانى تۇمارو دەنگدان.

و. ھەماھەنگى لەگەل نوسىنگەى ھەئبۇاردنى پارىزگاكاندا.

سىيەم: بەشى لۇجستىي و گواستنەوھ

۱- ھۇبەى لۇجستىي و گواستنەوھ لەم ھۇبانە پىكدىت:

أ. ھۇبەى كەلوپەل و گواستنەوھى لۇجستىي.

ب. ھۇبەى پلاندانان و بەدواداچونى لۇجستىي.

۲- بەشى لۇجستىي و گواستنەوھ ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

أ. دانانى پلانى پىويست بۇ گواستنەوھ دەستەبەركردنى كەلوپەلەكانى ھەئبۇاردن.

ب. بەشدارىكردن لەدەستنىشانكردنى رىگى گونجاودا بۇ دەستەبەركردنى كەلوپەلەكانى دەنگدان لەناوھوھو دەرەوھى ھەرىم.

ج. دابىنكردنى شوينى گونجاو بۇ پاراستنى كەلوپەلەكانى دەنگدان و كۆترولكردنى جولەى كەلوپەلەكان و دابەشكردن و گەرانئەوھيان بەپىي شوينى جوگرافيان.

ماددەى ھەشتەم

فەرمانگەى پەيوەندى و راگەياندن

فەرمانگەى پەيوەندىي و راگەياندن لەم بەشانە پىكدىت:

يەكەم: بەشى راگەياندن و پەيوەندىە گشتىەكان

۱- بەشى راگەياندن و پەيوەندىە گشتىەكانلەم ھۇبانە پىكدىت:

أ. ھۇبەى ھۇشيارىي ھەئبۇاردن.

ب. ھۇبەى زانىارىي و چاودىرىي مىدىيىي.

ج. ھۇبەى مالىپەرى ئەلەكترۇنى و بلاوكرائەكان.

د. ھۇبەى پەيوەندىەكان.

ھ. ھۇبەى چاودىران.

۲- بەشى راگەياندن و پەيوەندىە گشتىەكان ئەم ئەركانە لەئەستۆدەگرىت:

- ا. نامادەکردن و دابىنکردنى ناوەرۆكى پلانى راگەياندن بۇ پرۆسەكانى ھەلبىزاردن.
- ب. ھەماھەنگى لەگەل نوسىنگەى پارىزگاكان بۇ جىبەجىكردنى ناوەرۆكى پلانى راگەياندننى تايبەت بەخۇيان.
- ج. ھەماھەنگى لەگەل مىدياكان و ناگادارکردنىان لەچالاكىەكانى كۆمىسيۇن.
- د. رىكخستنى دىدارو پرۆگرام و كۆنفرانسى تايبەت بەچالاكىەكانى كۆمىسيۇن.
- ه. نامادەکردنى رۆژانە، راپورتى بەدواداچوون، پروانگەكارى مىديايى و دانانى ئەرشىفى رۆژنامەوانىي و زانىيارى.
- و. بەرپۆەبردن و تازەکردنەوى مالىپەرى كۆمىسيۇن و بلاوكراوەكانى و گەشەپىدانى.
- ز. نامادەکردنى راپورت و زانىيارى و داتاي پىويست لەچواچپۆەى كارى مىديايدا.
- ح. كردنەوى كەنالى پەيوەندى لەگەل لايەنە ناوخۇيى و نىودەولەتتە پەيوەندىدارەكانى پرۆسەى ھەلبىزاردن و پەيوەندى كارىگەر لەگەلىاندا.

دووم: قەوارە سىياسىيەكان

۱- قەوارە سىياسىيەكان لەم ھۆبانە پىكىديت:

- ا. ھۆبەى تۆمارى قەوارە سىياسىيەكان.
- ب. ھۆبەى ھەماھەنگىي و بەدواداچوون.
- ج. ھۆبەى كاراكردىنى پابەندبوونەكان.

۲- بەشى قەوارە سىياسىيەكان ئەم ئەركانە لەئەستۆدەگرىت:

- ا. دانانى كارپايى تايبەت بەتۆمارو راستاندنى قەوارە و پىكھاتە سىياسىيەكان و پالىيوراوەكانىان و سەپەرشتى جىبەجىكردنىان.
- ب. لىكۆلىنەو لەبارەى شايستەيى پالىيوراوەكان.
- ج. نامادەکردنى بىكەيەكى زانىيارى تەواو تايبەت بەقەوارەكان و ھاوپەيمانىتى و پالىيوراوەكانىان.
- د. نامادەکردنى دىدارو كۆنفرانسى ئاراستەكراو بۇ قەوارەكان سەبارەت بەرپىكارو ياساكانى كۆمىسيۇن.
- ه. دانانى رىكارى ھەلبىزاردنى ژمارەى قەوارە سىياسىيەكان و راستاندنى.
- و. تۆمارکردنى برىكارى قەوارە سىياسىيەكان و چاودىران و مىدياكاران.

سىيەم: بەشى دىزايىن

۱- بەشى دىزايىن، لەم ھۆبانە پىكىديت:

أ. ھۆبەى دىزايىنى ھەئەتى ھەئىزاردن.

ب. ھۆبەى دىزايىنى كىردارەكى.

۲- بەشى دىزايىن ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

أ. ئامادەكىردى دىزايىنى تايبەت بەكارەكانى كۆمىسۇن.

ب. دانانى ئەدگارە ھونەرىيەكانى تايبەت بەپەپەرى دەنگدان.

ماددەى نۆپەم

فەرمانگەى داتاكان

فەرمانگەى داتاكان لەم بەشانە پىكىت:

يەكەم: بەشى كارگىپى

۱- بەشى كارگىپى لەم ھۆبانە پىكىت:

أ. ھۆبەى تۈانامرۈيەكان.

ب. ھۆبەى خزمەتگوزارى.

ج. ھۆبەى چاودىران و برىكاران و راگەياندىنكاران.

۲- بەشى كارگىپى ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

أ. پىشكەشكىردى راپۇرت سەبارەت بەپلانى سامانى مرۈيى و جموجول و چالاكىي و پىويستىي

فەرمانگەى داتاكان بەكەسى دىارىكارا بۇ پۇستە بەتالەكان.

ب. ئامادەكىردى و دەركىردى نوسراوہكانى تايبەت بەفەرمانگەى داتاكانو ئەرشىفكىردىيان.

ج. بەدواداچوونى كارە كارگىپىيەكان و رىكخستى تۆمارو دۇسىيەى كارمەندانى گرىبەستى فەرمانگەى

داتاكان و ئەرشىفكىردىيان.

د. رىكخستى كارى چاودىران و برىكاران و راگەياندىنكاران بەھەماھەنگى لەگەل فەرمانگەى

پەيوەندىي و راگەياندىن.

ه. پىشكەشكىردى خزمەتگوزارى و دابىنكىردى پىويستىيەكانى فەرمانگەى داتاكان.

دووەم: بەشى تەكنىكىي و ھونەرىي

۱- بەشى تەكنىكىي و ھونەرىي لەم ھۆبانە پىكىت:

أ. ھۆبەى تەكنەلوژىي زانىارىي.

ب. ھۆبەى پىرۇگرامسازىيى و شىكىردنەھى سىستەمەكان.

۲- بەشى تەكنىكىيى و ھونەرىيى ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

- أ. دىزاینكردنى سەرجم سىستم و بنكەى زانىيارىەكانى تايبەت بە پىرۇسەكانى ھەئبۇاردن و شىكىردنەھى پىلانى درىژخايەن بۇگەشەپىدان و پىشخستىيان.
- ب. ئامادەكردنى پىرۇگرامى داخلكردنى داتاكان.

سىيەم: بەشى تۆمارى دەنگدەران

۱- بەشى تۆمارى دەنگدەران لەم ھۆبانە پىكىدیت:

- أ. ھۆبەى بەپىوہبىردنى داتاكان.
- ب. ھۆبەى داخلكردن و نويكردنەھى تۆمارى دەنگدەران.

۲- تۆمارى دەنگدەران ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

- أ. داخلكردن و نويكردنەھى تۆمارى دەنگدەران و وردبىنيكردنى.
- ب. سەرىپەرشتيكردنى تازەكردنەھى ئامادەكردنى تۆمارى تايبەت بەزانيارى دەنگدەران لەناوہى دەرەھى ھەرىمى كوردستان.
- ج. ھەماھەنگى لەگەل ۋەزارەت و فەرمانگە تايبەتمەندەكانى بوارى ئامار.
- د. بەشدارىكردنى لەئامادەكردنى فۆرمى تازەكراوہى تۆمارى دەنگدەران.
- ه. دەولەمەندكردنى فەرمانگەكانى كۆمىيۇن بەپىدانى سەرجم راپۇرتەكانى پەيوہست بەزانيارى دەنگدەران.
- و. ھەماھەنگى لەگەل بەشەكانى تر سەبارەت بەدىزىنى بنكەى زانيارى دەنگدەران و شىكىردنەھى ئامادەكردنى بۇ پىرۇسەى دەنگدان.

چوارەم: سەنتەرى ۋەرگرتن و ھەژماركردنى داتاكان

۱- سەنتەرى ۋەرگرتن و ھەژماركردنى داتاكان، لەم ھۆبانە پىكىدیت:

- أ. ۋەرگرتن و بەئەرشيفكردن.
- ب. داخلكردنى داتاكان و وردبىنيى.

۲- سەنتەرى ۋەرگرتن و ھەژماركردنى داتاكان ئەم ئەركانە لەئەستۇدەگىت:

- أ. ۋەرگرتنى فۆرمەكانى ناوہندەكانى دەنگدان و زانيارى پەيوہستەكانى.

- ب. داخلكردنى داتاكانى سەر فۆرمى ئەنجامى دەنگدانى و ئىستگەكانى دەنگدان.
- ج. داخلكردنى داتاكانى سەر فۆرمى نوپكردنەھوى تۆمارى دەنگدەران.
- د. ھەركارىكى تر، كەلەسنورى تايبەتمەندىدا پىپى بسپىردىت.

۳- كاروبارى سەنتەرى وەرگرتن و ھەژماركردنى داتاكان لەپوژى دەنگداندا لەلايەن سەرجهم ئەندامانى ئەنجومەنەھ سەرىپەرشتىدەكرىت.

ماددەى دەپھەم

فەرمانگەى پارىزگاكان

يەكەم: بارەگاي سەرەككىي كۆمىيۇن لەپارىزگاي ھەولپىرى پايتەخت دەپىت و بەپىپى پىويست فەرمانگەو نوسىنگەكانى خۇى لەناوھەندى پارىزگاكان و يەكە ئىدارىيەكان دەكاتەھ.

دوھم: ۱- فەرمانگەى پارىزگا لەلايەن فەرمانبەرىك بەپلەى بەپىپەھەرى گشتىي بەپىپەھەرى دەپىت، كەلانى كەم ھەلگىرى پرونامەى بەرايى زانكۆ بىت.

۲- بەپىپەھەرى فەرمانگەى پارىزگا يارىدەدەرىكى دەپىت بەپلەى (يارىدەدەرى بەپىپەھەرى گشتى)، كەلانى كەم ھەلگىرى پرونامەى بەرايى زانكۆ بىت.

۳- بەشەكان لە فەرمانگەى پارىزگا فەرمانبەرىك سەرىپەرشتىدەكات بەپلەى بەپىپەھەرى، كەلانى كەم ھەلگىرى پرونامەى دىلۆم بىت.

سپىيەم: فەرمانگە پارىزگا لەدو بەش پىك دىت:

۱- بەشى كارگىپرى، ئەم ھۆبانە لەخۇدەگرىت:

- أ. ھۆبەى سامانى مروپى.
- ب. ھۆبەى دارايى.
- ج. ھۆبەى وردىبىنى.
- د. ھۆبەى ياسايى و قەوارە سياسىيەكان.
- ه. ھۆبەى خزمەتگوزارىي و ئاسايش.
- و. ھۆبەى تەكنەلوژىيائى زانىارىي.

۲- بەشى ھونەرى، ئەم ھۆبانە لەخۇدەگرىت:

- أ. ھۆبەى راھىنان.
- ب. ھۆبەى پەيوەندىي و راگەياندن.

ج. ھۆبەى بەرپۆھبەردنى داتاكان.

د. لۆجىستىى و گواستىنەھەى كەلپەلى ھەئىزاردن.

چوارەم: فەرمانگەى پارىزگاكان ئەم ئەركانە لەئەستۆ دەگرن:

۱. ھەماھەنگى لەگەل فەرمانگەى داتاكان سەبارەت بەنۆيكردەنەھەى تۆمارى دەنگدەران.

۲. جىبەجىكردنى رىكارەكان و ياسا و رىنمايىھەكانى كۆمىسۇن.

۳. جىبەجىكردن و بەرپۆھبەردنى پروسەكانى ھەئىزاردن لەپارىزگاكانەدا و رايىنانى فەرمانبەرەكانى تۆمار و دەنگدان.

۴. جىبەجىكردنى پلانى تايبەت بەھۆشيارىى ھەئىزاردن و ئامادەكردنى پلانى ناوخۇى پەيوەست بەخۇى لەسەر ئاستى پارىزگاكانە.

۵. لىكۆلئىنەھەى گرتنەبەرى رىكارى ياساى پەيوەست بەلادان و سەرىپچىھەكانى فەرمانبەرانى نوسىنگەكەى.

۶. لىكۆلئىنەھەى لەو لادان و سەرىپچىھەنى، لەھەئىزاردنەكاندا رويانداو، بەھەماھەنگى لەگەل لايەنە پەيوەندىدارەكان لەنوسىنگەى ھەرىم.

۷. تۆماركردنى قەوارە سىياسىھەكان و پالئوراوان و متمانەدان بەچاودىرو برىكارەكان بەپىى ئەو رىكارانەى راستاندنىان بۆ كراو.

۸. بەرزكردنەھەى راپورتى ھەفتانە و مانگانە و خولوى پەيوەست بە چۆنىھەتى بەرپۆھبەردنى كارى نوسىنگەكەى.

۹. جىبەجىكردنى پلانى پەيوەست بەبنىادنانى تواناكانى فەرمانبەران.

ماددەى يازدەيھەم

يەكەم: دەسەلاتە داراىى و كارگىپرىھەكانى سەرۆكى كارگىپرى ھەئىزاردن، كەلەم پەيرەوى ناوخۇىيەدا ئامازەى پىنەكراو، بەپىى برىارى ئەنجومەن رىكدەخرىت.

دوھەم: دەسەلاتە داراىى و كارگىپرىھەكانى فەرمانگەى پارىزگاكان، كەلەم پەيرەوى ناوخۇىيەدا ئامازەى پىنەكراو، بەپىى برىارى سەرۆكى كارگىپرى ھەئىزاردن رىكدەخرىت.

سىھەم: كارگىپرى ھەئىزاردن كۆبونەھەى ئاساى دەبىت لەگەل بەرپىرىسى فەرمانگەكانى سەر بەكارگىپرى ھەئىزاردن، ھەموو سى مانگ جارىك.

ماددەى دوازدهیەم

یەكەم: سەرۆكى كارگىرپى ھەلبژاردن نەخشەى كارى تايبەت بەپرۆسەى ھەلبژاردن و راپرسى پيشكەش بەئەنجومەنى كۆمسیاران دەكات، بەلانى كەم ۱۸۰ رۆژ بەر لەوادەى ھەلبژاردن و راپرسیەكان ، دەبیتئەنجومەن لەماوەى كەمتر لە ۳۰ رۆژدا وەلامى كارگىرپى ھەلبژاردنەكان بداتەووە سەبارەت بەنەخشەى كارەكەى، بەپىچەوانەووە نەخشەكە بەبەركار دادەنریت.

ماددەى سیازدهیەم

پىویستە سەرجم فەرمانبەرانى كۆمسیۆنى بالاي سەبەخۆى ھەلبژاردن و راپرسى لەكاتى دامەزراندنیاندا واژۆ لەسەر بەلیننامەى بنەما رەفتاریەكان بکەن، كەلەلایەن ئەنجومەنەووە ئامادە دەكریت.

ماددەى چواردهیەم

سەرۆكى كارگىرپى ھەلبژاردن بۆ راپیکردنى كارە كارگىرپەكانى بۆى ھەیه ھەر ئەركیك بەفەرمانبەرانى فەرمانگەو بەش و ھۆبەكان بسپیریت، كەلەم پەپرەووەدا ئامازەى پینەدراوہ.

ماددەى پازدهیەم

یەكەم :دەبیت سەرۆكى كارگىرپى ھەلبژاردنەكان لە پاش (۳۰) رۆژ لە میژووى پەسەندکردنى ئەنجامى (ھەلبژاردنەكان و راپرسیەكان)دوایین راپورتى پرۆسەكانى ھەلبژاردنەكان و راپرسیەكان پيشكەش بە ئەنجومەن بكات .

دووەم :دەبیت سەرۆكى كارگىرپى ھەلبژاردنەكان لە پاش (۱۸۰) رۆژ لە میژووى پەسەندکردنى ئەنجامى (ھەلبژاردنەكان و راپرسیەكان) راپورتى دارایی پيشكەش بە ئەنجومەن بكات .

ماددەى شانزدهیەم

ئەم پەپرەوى ناوخۆیە لەرۆژى بلاوبونەووەى لەرۆژنامەى فەرمى (وقائع كوردستان)دا كارى پیدەكریت.

ھەندریڤ محمد صالح

سەرۆكى ئەنجومەنى كۆمسیاران

۲۰۱۵/۴/۱۲

تیبینی / ئەم پەپرەووە لەژمارە (۱۸۷)ی بەروارى ۱۴ / ئایار / ۲۰۱۵ی زاینیى ، لەرۆژنامەى فەرمى (وقائع كوردستان) بلاوكراوہتەوہ.